

# Hasan Basri Çantay'ı Anlamak 1

– İ.Sarıçay · 03 Aralık 2012

## HASAN BASRİ ÇANTAY'I ANLAMAK -1

Balıkesir'in mümtaz evladı Hasan Basri Çantay'ı(1887–1964) ne kadar tanıyoruz ya da tanıyor muyuz? Milli mücadele yıllarında gösterdiği fedakârca çalışmalarından haberimiz var mı ya da ne kadar var? Milli şairimiz M.Akif Ersoy'un en candan ve yakın arkadaşı olan ve İstiklâl marşımızın yazılmasında büyük çabaları olan bu yiğit insanı tanımak ve tanıtmak için ne kadar gayret sarf ettik ya da etmeye çalıştık?

Onu ne kadar anlayabildik ya da anlamaya çalıştık mı?

Bu soruları daha da çoğaltabiliriz.

İşte bu sorular çerçevesinde bizde Hasan Basri Çantay'ı anlamak ve anlatmak açısından, yaptıkları, yapmaya çalıştıkları ve hedefleri konusunda yazalım istedik.

Özellikle onun Türk milletinin geleceğiyle ilgili hayalleri, düşünceleri ve hedefleri yazımızın ana hattını oluşturacaktır.

Bu amaçla, bu büyük zatın tanıtılmasına karınca karınca katkı sağlayacağımızı da düşünüyoruz. Bu bilim ve gönül insanının yazdıklarından, söylediklerinden hareketle, ülkemizin geleceğiyle ilgili ideal ve düşüncelerini anlatmaya çalışacağız.

Hasan Basri Çantay, Balıkesir'in yetiştirdiği yiğit, azimli ve kararlı, milli mücadele kahramanı, âlim ve gönül insanı olan bir şahsiyettir. Türk milletine sonuna kadar inanan, canı pahasına da olsa o günlerin ağır şartlarına rağmen düşündüklerini korkusuzca yazabilen, aynı zamanda Türk milletinin tarihi özelliklerini de şahsında cem etmiş, bilim ve düşünce adamıdır.

Milli mücadelenin o zor şartlarında SES gazetesini çıkararak, Anadolu'nun ve Kuvvay-ı Milliye'nin adeta sesi soluğu olmuştur.

Hasan Basri Çantay'ı anlamak adlı bu yazımızda, Hasan Basri Çantay'ın hayat hikâyesi ve eserlerinden ziyade sahip olduğu ideal ya da hedeflerini nazarıdikkata aldık. Hedefleri doğrultusunda yazdıklarına ve söylediklerine ulaşmaya çalıştık. Ulaşabildiklerimizden, neler anladığımızı, neler anlaşılması gerektiğini kendi pencereğimizden değerlendirmeye gayret ettik.

Evet, Hasan Basri çantay'ı iyi anlayabilmek için, Hasan Basri Çantay'ın mensubu olmakla gurur duyduğu ve ilham aldığı Türk milletinin bazı özelliklerini açıklamakla devam edelim yazımıza.

Şunu açık ve net olarak söyleyebiliriz. Türk milleti tarih sahnesine çıktığından itibaren "insanlık tarihi Türksüz ve Türk devletsiz bir zaman dilimi kaydetmemiştir."

Türklerin tarih boyunca parolası şu olmuştur.

"İl(devlet) gider, töre kalır. Bu töre, Türk'ü devletsiz bırakmamaktır."

İşte Türk milletinin tarih boyunca devletsiz kalmamasının en büyük nedeni bu inanış olmuştur.

Bu inanışı Prof. Jean Paul Roux "Türk tarihi" adlı eserinde şöyle ifade etmektedir.

"Türkler, devlet kurup rahatlayınca, hemen gevşerler. Gevşeyince, önce seçkin(Elit) takımı, sonra

yöneticiler, ardından halkın büyük çoğunluğu, dilinden, geleneğinden, inancından, kimliğinden kopmaya

başlarlar. Hatta adını bile değıştirirler ve böylece zamanla düşmanın boyunduruğu altına girerler. Gevşeyip, gaflete düşen, sonra da devletin elden çıktığını gören Türk halkı, kendi kendine sormaya başlar.

Benim kağan'ım, hakanım vardı şimdi nerede?

Benim devletim vardı, devletim şimdi nerede? diyerek yeniden bir doğuşa adım atarlar. Önüne kahramanlarını, önderlerini katar ve devletini yeniden kurarlar."

Bu durum son kurtuluş savaşında da aynen yaşanmıştır. Çünkü Türk milleti cihanşümul olan Osmanlı devletinin yavaş yavaş yıkıldığını görerek, yeni bir devlet kurmanın zaruret haline geldiğini anlamış ve hemen Kuvvay-ı milliye teşkilatlarını oluşturmaya başlamıştır.

Bu nedenle Hasan Basri Çantay da Kuvvay-ı milliye teşkilatları içinde hemen yerini almıştır.

13 Şubat 1919 tarihli SES gazetesinde bu konudaki düşüncelerini şöyle ifade etmiştir.

"Bir avuç aşiret halinde meydana gelen Osmanlıları, ta Viyana'ya kadar götüren, Avrupa devletlerinden haraç aldırın, bu gün krallık ve imparatorluk şeklindeki büyük ülkeleri birer vali ile idare ettiren mukaddes güç, birlik, kardeşlik, adalet gibi üstün hedeflerdi."

"Bu gün Müslümanlığın ve Türklüğün temiz alına sürülmüş yağlı kazan karaları vardır. Bunları temizlemek ve suçsuzluğumuzu ispat etmek için milli bir hareket gösterelim. Eğer yaşayacaksak elbirliğiyle yaşayalım, öleceksek de yine elbirliğiyle ölelim" diyerek Türk milletine yüce hedefler göstermiş, kurtuluşun ve başarının sınırlarına işaret etmiştir.

DEVAM EDECEK